

Numărul 43 Oradea-mare 22 oct. (4 nov.) 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Plâns...

Cum îți spuneam în dulce taină,
De câtă vreme te-am tubit —
De-o caldă 'nduioșare ochii-ți
În lacrimi s'au înveluit...

Plângând cu-atâta 'nduioșare,
O sfântă tu mă-ai apărut...
Înghenunchiat ca de 'nchinare
Și ruga dragostei ți-am spus...

Cluș.

IOAN SCURTU.

Așează-ți mânuța pe inima mea...

(Heine.)

La pieptul meu, tubito, mânuța ta așază-mi,
Ascultă 'n cămaruță cum sună a pustii!
Stă un tâmplar acolo, ciopleșce și lucrează
Și-mi face un sicriu!

Tot bate și se sbate acolo zi și noapte!
Mă-a alungat și somnul, că m'am luat de gând:
Ha! meștere tâmplare, dă zor și isprăvește,
Să pot dormi curând!

St. O. IOSIF.

Psycheea.

(Urmare.)

Am plâns atunci ca un copil, furișându-me în
fundul grădinei tușei mele, de frică să nu me
surprindă lăcrământ.

„Să nu o mai ved! Să nu fiu în stare să-î aud
măcar odată glasul!

„Să nu-î pot șopti odată numai: Psychee, te
ador! — Eram desperat; când un țeran chipeș la
față și cu multă precauțiune se dete binișor pe lângă
fereastră, unde revenisem și steteam de vre-un ceas
perdut pe gânduri și-mi strecură în mână un plic
roz... împărfumat.

„Ah, cum mă-a tremurat sufletul înainte de a-l
deschide și ce presimțire Ddeule! Par' că lumea în-
treagă îmi șoptia în acel moment: E scrisoarea Psy-
cheei, de și nu-î cunoscusem până aci scrisul. Nu
m'am înșelat! Da, eră scrisoarea ei.

„Nu voi uita cât voi fi aceste rënduri scrise
de mâna-î tremurătoare pe acest petic de hârtie:

„Prin surprindere mamița mi-a schimbat do-
miciliul la țară. Sunt în casa noastră din domeniul
„O... de lângă valea M... proprietatea tușei dtale.
„Vino, să te mai ved odată și-apoi pot să mor li-
„niștită. Te rog să-mi ierți îndrăsneala. Dragostea
„ta mi-a covârșit rațiunea, care-mi poruncia să tac
„și sufăr. Dar cum m'aș fi opus poruncei inimii —
„singura busolă care ne dirige viața. În locul nume-
„lui dtale pe care nu-l cunosc încă — substituî equi-
„valentul lui *tubite*. Pe mine mama m'a poreclit Psy-
„cheea.

„Îți zic la revedere și semnez cu toată dragos-
„tea mea perfectă ce infloresce numai pentru tine.

„„Psycheea.

„„27 iulie 189...““

„Cu repedeiunea, ce se esplică numai prin puterea iubirei, a doua zi me găsiam prin împregiurimile domeniului O... motivându-mi aparițiunea în fața celor ce me vedeau plimbându-me nedumerit de colo până colo, prin prezența pușcei care le esplică în de ajuns că me ocup cu vânătoare.

„Eră spre asfințit de soare.

„Un gangure de pe vârful crengilor unei plute bătrâne și o merlă ascunsă în iarba naltă și deasă, cântău triflul amorului nostru. La poalele pădurei se întindea valea M. La dreapta e un boschet, care farmecă privirile muritorilor. Razele soarelui impurpurau cerul, câmpia, crengile arborilor. Natura însăși părea îngrigită a se împodobi mai bine în momentul aparițiunei Psycheei.

„Îmi aduc aminte cum a apărut dintr'o cotitură. Când m'a zărit și când în același timp am zărit-o, o clipă am înmărmurit pe loc, dar în urmă atrași de cine știe ce putere divină, ca și cum ne-am fi cunoscut de veacuri, am cădut unul în bratele altuia. Nu-mi aduc aminte să fi rostit ceva clar în acel moment.

„Atâta doar, par că încă îmi resună dulce la ureche :

— Ah, dorule, dorule, dragă dorule, te-am regăsit! — zicea Psycheea, iar eu îi răspundeam :

— Stea luminoasă, sufletul vieții mele, tu ești în adevăr, sau e numai un vis ca alte dăți?

„Vino mai aproape să te simt, dă-mi ochii tei, așa, și gurița ta, dă-mi-o îngere drag...

„Pentru moment am uitat să ne întrebăm de nume... dar cine avea vreme să facă asemenea întrebări în acele clipe de aur pe cari le furam veșniciei și omenirei, care de ne-ar fi surprins cum steteam așa îmbrățișați, ne-ar fi pismuit, ne-ar fi hulit și reutatea ei ne-ar fi înveninat iubirea; gratificându-ne cu dispreț: uite doi amantii!

„Totuș la despărțire Psycheea îmi șopti gingaș :

— Dar numele tei, nu e așa că trebuie să fie frumos -

— Kama.

— Kama!... prescurtat din Kamadeva?

— E o poreclă, dragă Psychee — dată de colegii mei și s'a potrivit așa de bine cu firea mea, încât nici n'aș înțelege de ce m'ar chema altfel și nu așa.

„La despărțire doar cuvintele aceste exploadau de printre buzele unite :

— Dulcea mea Psychee!

— Nemuritorul meu Kama!

„Cât să fi durat această scenă sublimă, nu-mi pot da seamă, destul că târziu pe lună, m'am pomenit apropiându-me de conac — curtea moșiei tușei mele — cu gândurile remase la Psycheea. Aceasta s'a întâmplat la 28 iulie 189... și la 7 din luna viitoare ne-am întâlnit încă odată și pentru cea din urmă oară.

„În urma acestei întâlniri, i-am scris scrisoarea pe care ți-am cetit-o și a cărei desprobare din partea ta, a motivat destăinuirea mea și cum sunt la jumătatea ei, să-mi dai voe să-ți zugrăvesc o altă pagină din minunatul nostru amor, numai de nu vei fi obosind ascultându-me.

— De loc, dta trebuie să fii obosit, replică Antigona.

„Te întreb: pe cine oare n'ar interesă o istorie de amor de felul celei povestite de dta, fără trădare

încă, și fără vre-un element comun care dramatizează finalul orî cărui amor?

— Dacă-i așa, atunci te țin încă vre-o jumătate oră cu povestea mea.

S'a uitat la ceas; eră: 4 p. m.

În fine, urmă:

— Dacă s'ar putea găsi corespondentul noțiunii: fericire și glorie, pentru vre-un muritor, apoi nimic n'ar corespunde cu mai mare prisosință ca triumful amorului ideal.

Închipuiescă-și cineva cât de dulce trebuie să fie pentru doi tineri de sex deosebit, străjuiți și feriți de priviri patimașe, colo de un pluton de anini, dincolo de alunii și mesteacăni și singuri singurei, în asfințit de soare, tinerii aceștia plini de iluzii, nefărământați încă de nici o patimă, nutrind în peptul lor iubirea cea mai curată, și plini de speranță șoptindu-și:

Ah, cât îmi ești de dragă Psychee!

Tu-mi pari a fi regina Olimpicelor Zee!

Ce dulce-mi ești tu Kama,

Tu-mi pari chiar Kamadeva...

Într'adevăr, nu-i limbă care să exprime fericirea unui asemenea moment, de și poetul mai că e pe cale să ne redea tabloul măreț:

Ce dulce trebuie să fie

Cu tine-alături în pustie

Orî printre brazi din pădure,

În brațe-mi somnul să te fure,

Ca deșteptându-te apoi

Prin crâng să mergem amândoi;

Ai mei și-ai tei să nu ne știe,

Ce dulce trebuie să fie!...

În ore line, liniștite,

A noastre suflete unite

Ș-ar povesti așa de multe,

C'ar sta pădurea să ne-asculte;

Dar taina ne-ar păstră-o ea

În sinul ei, iubita mea;

De-o zi durata vieții fie,

Ce dragă trebuie să fie!...

„N'aș da elipele acele Antigona, pe o împărăție, pe veșnicia 'ntreagă. Iată: de atunci s'au scurs anii fără nici un tremur sufletesc, fără vre-o emoțiune, fără vre-un fior dulce... Ce mi-au putut da mie anii în schimb de la perderea urmei Psycheei? Nimic decât decepțiuni amare, spulberarea iluziunilor una câte una.

„Cineva me va întrebă: dar ce faci cu viitorul?

„Viitorul? Eu îl văd în trecut — apus în cea din urmă rază a astrului din seara aceea...

„Oh, seara aceea răcoroasă, îmbălsămată de parfumul florilor, impurpurată de raze blânde, eră culmea a tot ce ne putem aștepta în viitor. Numai cine n'a iubit vre-odată poate crede altfel și pe acela Antigona, tu-l crezi de om?

„Oh, Doamne, nu-i așa că-i mai puțin decât atât... biped nici vorbă, înse nu om...

„Ce naivitate pe cea mai mare parte din noi de a aștepta un alt viitor mai strălucit decât triumful iubirei dintr'o clipă — perdată în haosul veșniciei!

„Să lase toată speranța acî totî căți au trecut pragul primei iubiri: acî ilusia e perfectă, întocmai cum un geniū interpretând rolul unei persoane născută în creerul altui geniū — spectatorul rîde sau plînge cu toată pornirea sufletească, ilusia fiindu-i perfectă.

„Și în aceasta ilusie constă idealul.

„Încolo, toate celelalte fapte din domeniul politic, și economic, cari au de obiect asigurarea bunei noastre stări materiale, sînt tot asă de vremelnice ca o frunză în corpul unui bătrîn arbore ...

„Din mulțimea lor arta eternă cu nimic nu se poate alege. Sufletul ănsuș nu supraviețuește decăt în templul artei. Artă, fiind nemuritoare, îi dă acestuia puterea de viață — de multe ori mai trainică decăt piramida lui Keops.

„Mulți pot trăi o mare parte din viața lor în calitate de miniștri plenipotențari, senatori, deputați — funcțiuni ce sînt încongiurate de aureola unei glorii trecătoare: nici unul înse nu se va putea lăuda că a fost cândva mai mult decăt o clipă un palid Romeo, ori Othelo Schachespirian. Și totuș me îndoesc să pot găsi în lumea întreagă un octogenar, fie el și împărat, care să nu schimbe pozițiune, rang, avere, glorie. Și chiar nemurirea-i falsă — (căci numai artă e puntea de trecere la nemurire) — cu vîrsta noastră din seara acea, cu ilusia fericirii ce ne-o detea apropierea și iubirea noastră desinteresată.

„Am dreptul decî să afirm, că fericirea omului constă în sănătate și floarea tinereții sale și nimic mai mult.

„Dar cum totul se schimbă pe lume, tot asă și iubirea își perde farmecul odată cu vîrsta tineră, de și în pologul inimei ea rămîne pururea tineră, înse nefericită — vedîndu-și posesorul cărunțit de griji, sbărcit la față, îndoit de greutatea anilor.

„Oh, și ce amară-i ironia firei în aceasta împregiurare!

„Totul se preinoește în fire: floare, frunză, iarbă, numai omul nu mai revine de unde a pornit și atunci privind în gîrul lui îl cuprinde o melancolie ciudată, un dor după anii frumoși din tinerețe ...

„Ce dureros e Antigona, pentru om să se vadă pe zi ce trece desbrăcat de podoaba virilității sale și în acelaș timp de frumusețile facultăților sale intelectuale, căci și acele se usează și cu timpul omul nici de ele nu se mai poate bucură.

„Doar amintirea iubirii târziū, târziū îi hrănește sufletul, tindînd să-l întoarcă spre origina ei.

„Mărire, glorie, avere, toate își vor avea origina într'un viitor mai mult sau mai puțin depărtat, înse, precum am zis mai sus, aceste neprețuind cât floarea tinereții, sănătatea și iubirea, ne putem privă de ele fără să lase urme de regrete în sufletul nostru.

„Căci nu se va găsi unul, care să suspine în ultimul moment al vieții, că de ce n'a murit: rege, prinț, ori vre-un președinte de republică; pe când și cel din urmă muritor, oare n'a avut parte de harurile iubirii, simțind cum moare, va regretă.

„M'am îndrumat pe poteca spinoasă a cugetării Antigona, și azi numai de filosofie nu-mi arde.

„E vorba de o simțire adâncă, limpede la fund, care me îndeamnă să deviez puțin de la subiect, spre a-l înflori mai bine ca să-ți subjug tot mai mult atențiunea.

„M'ai determinat repet, să-ți divulg taina primei mele iubiri, de acea urmez cu încheierea:

„Iată dar — cu prilejul celei de a doua întîlniri — pe Psycheea rezemată pentru cea din urmă oară de brațul meu, rezemat eu ănsu-mi de trunchiul unui paltin bătrîn.

„Încerc să-i desfac brațele, să le încolăcesc de grumazii mei și Psycheea cu o dulce lene, mai vrînd, mai nevrînd se lasă a fi transportată în voia gândurilor mele, pe când cu gura ne adăpăm ca doi porumbei.

„Doamne, impresia unor asemenea sărutări e asă de dulce, încât senzațiunea lor nu se uită până la morment.

„Uite: par că și acum simt frăgezimea buzelor dulci și cănoase ale unei guri mici ce nu o putea avea alta decăt Psycheea.

„Și fără să me jenez Antigona, îți mărturisesc că am sărutat și dumnezeescul ei sin virginal.

„O, Doamne, cunosc oare nabobii lumii prețul sărutului sinului unei fecioare? De l-ar ști, ce lesne l-ar schimbă pe întreaga lor comoară!

„Fericirea ănsăși a acelui moment, me determină să suspin: ori suprăsimțirea că în eurînd îmi voiū luă ziua bună de la dînsa pentru vecie.

„Zefirul în acest timp îi flutură șuvițele din perul ei blond de pe lângă temple.

„Cu multă sfiiciune ea me privi duios, apoi îmi mîngăie fruntea cu mînuța ei și-mi părū că nu găsește cuvinte să-mi arate cât de fericită se simte.

„Dar se apropia momentul despărțirii și ne numărăm unul altuia bătăile inimei.

„Ca și cum sufletele noastre aveaū presimțirea unei despărțiri lungi care semēnă cu vecinicia.

„Soarele apunea pe după deal și în gîrul nostru începeaū a se desenă umbre din ce în ce mai întunecoase.

„Dar printre desisul paltinilor de la spatele noastre par că se aude un fășait pronunțat.

„Nu cumva-s pașii vre-unei ființe ce ne-a luat urma și a fost martor ocular al scenei noastre de iubire, când ne credeam atît de siguri în sinul naturii, me gîndii eu?

(Va urmă.)

PETRU VULCAN.

L a p i a n . . .

*Sub degete-ți clapele cîntă
Un vechiū amor, poveste sfîntă, —
Pe-o melodie plîngătoare
Ca glasul lebedei ce moare.*

*Ascult pierdut pribeagul vaer,
Ce îndelung vibrează 'n aer, —
Și-adînc în inimă-mi se stînge
Durerea clapei care plînge . . .*

*— Ascult pierdut, — până ce moare
Încet, — cîntarea plîngătoare
În murmurări încetinele ...*

— O! de-aș muri și eu cu ele! —

Beinș, oct. 1900.

V. E. M.

Sora Beatrice.

Dramă în 3 acte de M. Maeterlinck.

ACTUL ÎNTEI.

(Coridorul unei mănăstiri. La mijloc poarta principală de intrare, care e zăvorâtă. La dreapta, văzibilă numai pe jumătate, o ușă ce duce în capelă, la care străbați urcând câteva scări. În firida din unghierul dintre ușă și perețele acestui coridor, pe un soclu de marmoră și încungiurat cu grilaj de fier, stă o statuie a Sfeiei Fecioare, în mărime naturală. Statuia e îmbrăcată după obiceiul spaniol în haine de mătăasă și de alte stoffe prețioase, cari îi dau aspectul unei regine din cer. O cingătoare lată de aur lucrată cu măiestrie îi prinde coapsele, iar pērul ei, care se respiră peste umerii statuii e prins cu o agrafă de aur, care străluce ca o diademă de pietre scumpe. De-a stânga portalului se vede camera sorei Beatrice, — o cameră spoită cu var, în care, afară de un pat modest, masă și un scaun, nu se mai află nimic. E în puterea nopții. O candelă licărește înaintea Fecioarei sfinte și înaintea statuii, în genunchi, se află *Sora Beatrice*.)

Beatrice. Prea-sfântă Fecioară, aibi îndurare de mine și nu me lăasă să cad în păcatul de moarte! ... *Eu* se va întoarce încă în noaptea asta și eu sunt singură-singurică! ... Ce să-î spun și ce să fac? ... El me privește așa de nu-știu-cum și mâinile-î tremură și eu nu știu ce dorește ... De când am intrat în acest sfânt lăcaș, au trecut aproape patru ani. Da, la sfârșitul lui iulie vor fi tocmăi patru ani fără șase săptămâni. Atunci eram o copilă încă și nu-mi dam seama de nimic. Nici acum nu știu nimica. Pe stărița nu cutez să o întreb; n'am curajul să vorbesc cu nimenea despre fericirea și nefericirea ce-mi chinuiește inima. Se zice că-î îngăduit să iubești pe un bărbat în căsătorie. Și el mi-a promis, că îndată ce voi părăsi mănăstirea, încă înainte de-a me strînge în brațe, va chemă un pustnic a-tot-șciutor, pe care-l cunoaște și care ne va cunună ...

Adesea ni se spune să ne ferim de cursele celor rei și de ademenirile bărbaților. Dar el — tu o știi bine — nu-î ca ceilalți. Pe când eram mititică, el veni aproape în fiecare duminică în grădina noastră și ne jucam împreună. De-atunci îl uitasem, dar foarte adese-ori me gândiam la el în rugăciunile mele, sau când eram tristă. El e temător de Ddeu și cuminte și când se roagă ochii-î sunt mai blândi ca ochii unui copil, când ingenunchie spre a se rugă. De curând a ingenunchiat la candela aceasta înaintea picioarelor Tale. Nu l-ai vădut? Seamănă cu fiul Teu! ... El zimbește așa de senin, par c'ar vorbi cu Ddeu, chiar și când vorbește cu mine, — cu mine, care nu știu să răspund nimic și care n'am nimic pe lume.

Uite, eu toate Ți le măririsesc, nu caut s'ascund nimic înaintea Ta: sunt foarte nenorocită, cu toate că de trei zile nu mai pot să plâng. El a jurat că va muri, dacă nu voi ascultă ruga lui ferbinte ... O, sfântă Fecioară, luminează-me! Căci eu nu mai știu ce să fac și ce să nu fac și cine știe dacă aceste două mâni, pe cari tremurând le ridie spre tine, nu vor fi mâne doue făclii din focul cel vecinic ...

(De-afară se aud pași; sgomotul s'apropie.)

Ascultă! Ne-aude ... Ai audit? Sunt mai mulți cai ... Se oprese ... A trecut cineva pragul ... A bătut în ușă ...

(Bate cineva 'n ușă.)

Sfântă Maică Precurată! Ce să fac? Eu nu voi plecă dacă nu este și voința Ta.

(Se ridică și aleargă spre ușă!)

„Bellidor?”

Bellidor (de-afară.) Beatrice! Eu sunt! Deschide de grabă!

Beatrice. Da. Da.

(Deschide de tot poarta mănăstirii. În prag apare prințul *Bellidor* înzăuat și cu o mantie lungă, albastră. La dreapta lui un *copil*, cu haine mândre și cu pietre scumpe strălucitoare. Înaintea porții, sub un copac, doi cai ageri cu frâne bogate, sunt ținuți de un *moșneag*. În fund se vede cerul instelat; sub el se întinde un peisaj nemărginit scaldat în lumină de lună.)

Beatrice (se apropie.) Ești singur? Cine-î acolo de sub copac?

Bellidor. Apropie-te numai! Apropie-te și n'ai nici o tamă!

(Ingenunchiază în prag și duce la buze poala vestimentului de călugăriță a Beatricei.)

O, Beatrice! Ce frumoasă ești tu, când astfel pășești în fața stelelor, cari tremurând te-asteaptă 'n prag. Acum, în sfârșit, știu și ele, că o mare fericire s'a născut și pe calea noastră nocturnă, pe care avem să înaintăm, ele își varsă o ploaie de lumină ca un nisip de aur, ce se respiră în calea unei regine. — Ce faci? Pașii tei mai șovăiesc? — Îți întorci capul tei de la mine!? Nu, nu, brațele mele te-au înlănțuit, te-au înlănțuit pentru vecie în fața cerului! Tu nu vei mai plecă de la mine și iubirea-ți va da libertate, încătușindu-te. — Vino! Vino! Părăsește lumina cea palidă de candelă, în care dormia iubirea ta. Căci ea acum a vădut lumina pe care nu o cunoștea; și fiecare rază ce ne pētrunde vestește triumful iubirei, ne topește inimile cele fragede și soarta ne-o 'ntărește. Beatrice! Beatrice! Te vād, te ajung, te ating, te cuprind în brațe și te sărut întăiaș-dată ...

(Vorbind astfel, el se ridică, îi petrece brațul drept pe după mijloc și o sărută pe gură.)

Beatrice (dându-se îndrăt și apărându-se insedar.) Nu, nu me sărută. Doar mi-ai promis-o.

Bellidor (o sărută cu mai mare patimă.) Ah, aceea n'a fost făgăduință făcută din iubire. Iubirea nu poate să spuie, că nu mai vrea să adoare și dacă iubești, nu mai poți da nici o făgăduință. Nu mai ai ce promite dacă ai dat toate. Iubirea în-fiecare clipă dăruiește tot ce are și dacă a promis a *nu* da o sărutare sau a face să aștepti mult după ea, va trebui să respălătească cu mii de sărutări nedreptatea ce-a sevărșit sērmanelor buze ...

(O îmbrățișează cu mai mult foc și vrea s'o ducă cu sine.)

Vino, vino! Noaptea e pe sfârșite. Se ivese zorile și caii mei își pierd răbdarea. Numai un pas încă și s'a sevărșit; numai o treaptă mai ai de coborît.

(Observă de-odată, că Beatrice a leșinat în brațele lui.)

Tu nu-mi răspunđi? Resuffletul nu Ți-l mai aud! ... Genunchii îți șovăiesc ... Vino, vino! Să nu mai așteptăm revărsatul zoriilor pismuitoare, cari ne vor întinde curse de aur în drumul nostru spre fericire.

Beatrice (aproape aiurită.) Nu, nu, — nu pot; nu pot încă ...

Bellidor. Beatrice! Ești palidă. Si sărutările mele se sting pe buzele tale, ca scanteile 'ntr'un pahar cu apă. Ridică-ți fruntea cea senină, întinde-mi

INAUGURAREA GONDOLEI ÎN VENETIA.

gura ta dulce, ce nu mai vrea să suridă. O! E vëlul cel greu de vină, vëlul ce-ți stringe grumazii și-ți apeasă inima. Jos vëlul acesta! — El e menit pentru moarte și nu pentru viață! ...

(El depărtează încet și cu băgare de seamă vëlul ce-i acoperă fruntea, pe când ea tot mai stă ameteșită. Îndată Țasă la iveală înteele șuvițe de păr. Apoi, după ce vëlul e depărtat, valuri de păr sbucnesc ca niște flacări, și curg riu peste fața Beatricei, ce se trezește.)

Bellidor (admiră încântat.) O!...

Beatrice (ca trezită din vis și șoptind.) Ce ai făcut, Bellidor? Ce-mi cuprind mâinile? Ce lucruri drăguțe sunt astea dimpregiurul frunții mele? ...

Bellidor (sărută par c'ar fi fermecat, përul ei respirat.) Priveșce! Sunt flacările tale, cari te-au deșteptat. E ęnsăș frumusețea ta ce se revarsă peste tine; sunt propriile tale raze ce te încoronează. Ah, tu nu mai șcieai și eu nu șcieam până acum, cât ești de frumoasă. Credeam că te-am vëdut și credeam că te iubiam. O clipă mi-ai fost cea mai frumoasă ființă în visurile copilăriei mele; acum înse ești frumoasa frumoaselor în ochii mei cei vii, în mâinile mele, ce te cuprind, în inima mea, ce te-a găsit. Stai, stai numai, trebuie să fi întreagă ca fața ta de frumoasă! Trebuie să fii liberă de tot! Trebuie să fii regină deseversită.

(Cu o mișcare repede îi smulge mantia de pe trup, în căt ea rămâne numai într'un vestmēt alb. Apoi face semn băiatului care venise cu el și până ce acesta aduce hainele sale scumpe, cingătoarea de aur și colierul de mărgele, Beatrice cade în genunchi înaintea statuei și rămâne îndelungat și inecată în suspine, aici, îngropându-și fața în cutele mantiei și ale vëlului de călugăriță.)

Beatrice. Nu. Nu. Nu voi... nu voi! (Se țareșce în genunchi pân' la picioarele vergurei.) Preasfântă fecioară! Tu vești... că nu mai pot luptă împotrivă, dacă nu-mi vești într'ajutor. Nu me mai pot rugă, dacă me părăsești ...

Bellidor (se apropie de Beatrice și o învêșce în vestmētul cel scump, pe care l-a luat din mâinile băiatului.) Beatrice! S'apropie vremea. Țată aici vestmintele vieții tale viitoare. Nu te înștrăinez Stăpânului tei ca pe o sclavă: ca pe Doamnă te redați fericirei ...

Beatrice (încă tot în genunchi și ținându-și mâinile înleștate de gratii.) Ascultă-me, Maică sfântă! Cuvintele-mi lipsesc și nu me mai pot rugă. Nu mai am decât suspinarea, — și n'am șciut că-l iubesc atât de mult pe el, nici n'am șciut că te iubesc atât de mult pe tine. — Auđi-me și priveșce-me cu îndurare! Nu-ți cer alta decât un semn al mânei tale, un zimbet din ochii tei. Eū sunt numai un copil, care nu poate șci. Și atât de des mi s'a spus, că Tu pe toate le 'mplinești, că atât ce-ai fi de bună și de milostivă ...

Bellidor (ișă dă silința să o ridice și să o îndepărteze blând de lângă grilaj.) Da, da, se milostiveșce. Ea este regina unui cer, pe care iubirea l-a creat. Desfă-ți mâinile tale, ce s'au recit prin ferul ce l-ai ținut înleștat în ele. Priveșce-o în față și veđi, că ea nu e mâniașă, e zimbetoare și străluceșce. Ochii ei s'au întelnit cu rugămintele ochilor tei; se pare că lacrimile tale sunt lumina zimbetului ei. Oare tu ești aceea pe care ea o roagă? Tu ești aceea ce iartă? Privirile mele ve schimbă și imi vine să cred, că înaintea mea am pe doue surori, ale căror mâni sunt binecuvântate prin duchul iubirei ...

Beatrice (ridică capul, privind spre Fecioara.) Da, mi s'a spus adese-oră, că-i seamăn atât de mult ...

Bellidor. Priveșce përul ei și përul tei de-odată. Se pare că sunt razele aceleiași lumini, acelorași plăceri ... (Pe când vorbeșce, clopotul de la mânăstire sună de 3 ori.)

Beatrice (sărind în sus.) Ascultă!

Bellidor. Ceasurile-s trei.

Beatrice. E ceasul litiei de dimineață, când trebuie să sun ...

Bellidor. Vino, vino! Ziurile încep a se ivi. Ferestrele se luminează ...

Beatrice. Sunt ferestrele pe cari aseară le-am deschis, pentru ca lumina, aerul de dimineață și cripitul paserilor să-mi primească surorile, când se vor deșteptă. Și Țată acolo-i funia clopotului, care trebuie să sune de deșteptare și de sfêșitul nopții. Aici e ușa bisericei, pe care mâna mea n'are s'o mai deschidă, ca să fac drum dimineței să între prin ea; Țată și luminările din altar, pe cari acum le va aprinde alta; și aici e coșul cu hainele, pe cari trebuie să le împart între șermanii nostri cei sfioși, — zădarnic vor mai cătă aceștia umbra mea, ce nu se va mai ivi în prag ...

Bellidor. Vino, vino odată. Lumina creșce și surorile tale au să se deștepte. De nu me 'nșel, s'aud chiar pași ...

Beatrice. Da, da, — vin surorile mele, cari m'au iubit atât de mult și m'au cređut atât de sfântă. Ah! Ele nu vor găsi decât ceea ce a ramas în urma șermanei Beatrice: vëlul ei și mantia ... (De-odată ridică vëlul și mantia de pe pământ și le duce de le așează pe grilaj la picioarele Fecioarei.) Dar nu! Nu voi să creadă despre mine că am căleat în picioare vestmintele de pace ce mi-au dat. O sfântă Fecioară, Tu le vei spune-o vreodată, de cumva me voi mai întoarce. (Așeadă hainele cu îngrijire.) Nici un fir de colb să nu le întine. În mâinile Tale pun tot ce am, tot ce-am primit în acești patru ani. Țată aici e cununa mea de rose cu cruciulița de argint; aici sunt cele trei chei, pe cari le-am purtat la cingătoare. Una e de la grădină, alta de la portal și a treia de la biserică. Eū nu voi mai vedea grădina cea verde a mânăstirei, nici biserica nu-o voi mai deschide, biserica în care cântam în mirosul de tămăie ... Sfântă fecioară, Tu le șcii pe toate și eū nu șciū nimic ... Spune-mi, de e scris cumva în cer, că nu se iartă nimic, că iubirea e păcat și că ea nu poate fi ispășită? Vorbeșce, vorbeșce! Eū nu sunt încă perduță, de-mi vei da vre-un semn! Doar nu-ți cer o minune cu neputință ... Un singur semn mi-e de-ajuns, un semn, atât de mititelu, ca să nu-l vadă nimeni! Dacă umbra de pe fruntea Ta va tresări cât de puțin, eū nu voi plecă ... Priveșce-me cu îndurare, Maică sfântă! Me uit, și tot me uit și aștept și tot aștept ... (Se uită îndelungat la fața Fecioarei. Totul tace. Nimic nu se mișcă.)

Bellidor (o îmbrățișează, sărutându-o pătimaș.) Vino..

Beatrice (înapoiându-i înteeiașdată sărutarea.) Da! ...

(Țasă amendoi, strins îmbrățișați. Se face ziuă. Poarta rămâne deschisă. Din depărtare se aud în curēnd tropote de cai ce dispar. Perdeaua cade încet; peste puțin sună clopotul de la mânăstire, sună puternic anunțând dimineața.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

Nervositate.

Boala aceasta este atât de generală, încât chiar secolul acesta se numește secolul nervosității. Ea se definește prin perturbațiunea întregului sistem nervos, adică: a creierului, măduvei spinării și a nervilor simpatici. Prin o încordare prea mare spirituală se atacă nervii. Se produc dureri de cap, de membre, bătaie de inimă. Un om care se ocupă mult cu munca spirituală, este supus unei supra-escitațiuni nervoase, tot asemenea și acei oameni, cari nu dorm destul, cari abuzează de băuturi spirtoase, de narcotice, etc.

Este înse greșită părerea că numai oamenii bogați și culti sunt nervoși, de oare ce și lipsa, grijile, miseria, tristețea turbură sistemul nervos.

Nervositatea nu e o boală propriu-zisă, ci mai mult o turburare a funcționării organismului; ea poate să existe și în cazul când nu se produce în creier sau în sistemul nervos o inflamație sau o altă schimbare anatomică, după cum se întâmplă la adevăratele boale nervoase.

Cu încetul s'a încetățenit numele de nevrastenie pentru un complex de simptome nervoase.

Causele nevrasteniei, afară de cele arătate mai sus, provin de multe ori dintr'o cură radicală, care tulbură nervii. Să dăm un exemplu cum un om ambițios poate să devină nevrastenic.

Muncind cu spiritul zece ore pe zi, nu simte la început nici o oboseală. Cu timpul înse, în urma deselor emoțiuni, devine neliniștit, are dureri în cap, în oase, etc. Din zi în zi devine mai iritat, suferă de bătaie de inimă, îi lipsește apetitul, după masă are greață și constipație. Toate aceste simptome poate să-l ducă la hipocondrie și melancolie. Toate aceste simptome depind de la creier (nevrastenie cerebrală). Bătaia de inimă, precipitarea sângelui la obraz, precum și imediata paliditate, prea multă sudoare sau de loc, secrețiunea prea mare a scuipatului, arată turburări în sistemul nervos. La aceasta se alătură o serie de perturbațiuni ale măduvei spinării, ca oboseire repede a brațelor și picioarelor, tremurarea mânilor, convulsii musculare, dureri în coloana vertebrală, etc.

Foarte mult contribuie la nervositate și abuzul de băuturi alcoolice, de ceai, cafea, precum și un traiu neregulat și desfrânat.

Tratamentul nervosității cere multă precauțiune și trebuie în orî ce cas făcut de un medic specialist. Mai întâiu de toate trebuie liniște, traiu regulat, aer curat de munte sau de mare. Cură de apă, masajuri electrice, mijloace cari întăresc nervii, bromură de caliu, chinină, fer, etc. Vindecarea este de regulă foarte înceată, dar prin un tratament rațional și prin buna-voința bolnavului va avea cel mai salutar rezultat. X.

De pe valea Almașului.

— După „pologeni”. —

Hei bădiță badișor,
Mi se pare c'arși de dor, —
Ai ascuns doru în ladă,
Ai pus pe ea și lăcată.
Ei, — da sora Anicuță
Are cheia la lăduță.

OLGA DORINA PORUȚIU.

Doine din popor.

Foaie verde bob-orez,
Marie cu ochii verși,
Eși afară de me veși,
Până sunt grânele verși,
Că dacă s'or seceră,
Mult ai plânge și-ai oftă,
Ca de măiculița ta!

(De la dșoara Elisabeta Recelescu
Corebra, Romanați.)

Verde foaie mărăciune,
Trec pe drum me uit la tine,
N'am ce-ți face vaî de mine,
Că-i nevasta lângă tine!

De la dșoara Elisabeta Recelescu
Corabia, Romanați.)

Frunză verde lemn topit,
Auđit-am auđit,
Astă-vară la plivit,
Că 'n tîrg îi apa rece,
Cine o bea de dor îi trece,
Dar și asta-î o minciună,
Ca și iarna o căpșună;
Eă apă din tîrg am b_eut,
Și de dor nu mî-a trecut.

(Din Caracal, Romanați.)

Verde, verde grău mărunt,
De îndrăgostit ce sînt,
Nu v_eđ iarba pe păm_eñt,
Nici soarele strălucind,
Nici stelele licărind,
Nici luna pe cer merg_eñd,
Nici pe m_ãndra mea venind.

(De la dșoara Elisabeta Recelescu
Corabia, Romanați.)

Foaie verde leuștean,
Cum mai c_ãntă cucu 'n deal,
Și c_ãntă pe un ciolpan,
C_ãntă ca un c_ãpitan,
Ioana 'nșiră la m_ãrg_ean;
Și nu 'nșiră cum se 'nșiră,
Ci-mi 'nșiră c_ãte-un bob,
La tot bobul face nod,
S_ã me bag la Ioana rob!

(Din Costeșci, Vâlcea.)

Foaie verde d'avr_ãmeas_ã,
M_ãjunse un dor d'ac_ãs_ã,
De copii și de nevast_ã,
De copii ca de copii,
De nevast_ã me topii!

D'o fi dor de la copii,
S_ã pun șaua și s_ã m_ãi,
D'o fi dor de mum_ã,
S_ã fac calul numai spum_ã;
D'o fi dorul de la tat_ã,
S_ã fac calul numai ap_ã.

(De la St. Udrescu Bogați, Dimbovița.
Comunicat de I. Ionescu abs. seminar.)

CHRISTIAN N. ȚAPU.

Problema fericirii.

Fericire, așa cum o înțelege omul, ar fi aceea stare sufletească când el ar fi neînecat mulțumit de sine, când și-ar putea realiza încontinuu toate dorințele, poftele și aspirațiunile sale. Ea constă în o cercare încontinuu de senzațiuni și emoțiuni plăcute și felurite.

Pentru a putea atinge problema fericirii, trebuie să observăm că omul posedă două calități inerente naturii sale; aceea de a dori și de a pofti totdeauna cât mai mult posibil și prin urmare a nu se mulțumi nici odată cu ceea ce are; și a doua, habitudinea (obiceiunța) care micșorează efectul senzațiilor plăcute sau neplăcute.

Dorința constă în satisfacerea unei trebuințe, unei nevoi psihice; iar poftele constau în satisfacerea unor trebuințe organice.

Dorințele și poftele sunt multiple, pentru că multiple sunt și nevoile vieții noastre. Ele stăpânesc voința noastră cu atât mai mult cu cât se satisfac mai des. Ele se pot tempera mai ușor, dacă evităm cauzele ce le pot da naștere, adică să evităm tentațiunea basată pe puternicele impulse sensazionale și să îndreptăm ocupația minții asupra altor obiecte. Mai cu seamă trebuie de la început să nu înmulțim, fără motiv, modalitățile de satisfacere ale trebuințelor.

Unele nevoi sunt naturale isvorite din însăși firea noastră, precum este trebuința de a te conserva, de a te desvoltă și a perpetua specia; altele sunt nevoi factice, precum este fumatul, jocul de cărți, etc.

Mai sunt și alte nevoi dictate de mediul social.

Întreaga activitate a vieții noastre se resumă în tendința de a ne satisface nevoile. Tot ce facem, ori în cotro ne mișcăm, căutăm să ne satisfacem numai nevoile noastre și prin urmare căutăm să dobândim fericirea. Chiar altruismul nu este decât o lărgire a egoismului nostru. De es.: iubim națiunea fiind că facem parte din ea și tragem foloase. Iubim pe părinții noștri și le dorim binele, pentru că fericirea lor se resfrânge și asupra noastră. În fine, noi iubim mai mult pe aceia cari ne-au folosit sau avem speranța de a trage foloase de pe urma lor.

Dar pentru a satisface o nevoie, pentru a ajunge la scopul dorit, noi întimpinăm în cale diferite obstacole și fericirea constă tocmai în emoțiunile ce am încercat cu învingerea obstacolelor. Dacă nevoile vieții noastre ar fi limitate și dacă în satisfacerea lor durata emoțiilor încercate cu învingerea obstacolelor ar fi perpetuă și dacă habitudinea (obiceiunța) n'ar modifica ființa noastră așa încât să diminueze efectul emoțiilor încercate, atunci problema fericirii ar putea fi atinsă. Dar, după cum în natură totul este luptă, totul este supus mișcării, căci chiar atomii corpurilor se luptă între dâșii pentru spațiu, tot asemenea și viața omului precum și fericirea nu

poate constă în repaos. Viața este o serie de mișcări moleculare, cari molecule se uscază și se repară și când usarea întrece repararea, viața se stinge. Întreaga viața noastră deci este o luptă, o sfortare, o desvoltare de energie, o mișcare continuă și încetarea mișcării ar fi încetarea vieții. Ființa noastră are nevoie de emoțiuni continue, fiind că acesta este felul de condiție al existenței noastre. Așa se explică pentru ce noi când suntem neocupați și când intelectul nostru sau mediul ce ne 'neconjoară nu ne dă emoțiuni, noi ne ducem să ne preumblăm, sau să vizităm pe alții pentru a imprăscia uritul nostru și acolo căutăm să căpătăm emoțiuni fie prin încingerea unor discuțiuni, fie prin jocul de cărți etc.

Mișcarea fiind inerentă vieții noastre, fericirea nu poate constă în repaos. Fericirea psihologică nu este decât încercarea unui sentiment sau a unor serii de sentimente, iar sentimentul este resultanta unei transformări, a unei treceri de la o stare la alta; sau cu alte cuvinte sentimentul este conștiința diferenței sau aprecierea a două stări (plăcute sau neplăcute.) Astfel într'o grădină de flori, la esaminarea fiecărei flori încercăm o senzație și la fiecare din ele se deșteaptă în noi conștiința diferenței între ele. Pentru ca o specie de flori să ne placă mai mult ca altele, trebuie să se nască în noi conștiința că aceea specie de flori are calități mai frumoase decât celelalte. Prin urmare dar ne trebuie un termen de comparare ca rezultat al diferenței calităților lor; căci dacă toate florile ar fi una și aceeași, senzațiunea ar fi minimă. Tot astfel se întâmplă cu toate bunurile omenești. Ele ne-ar impresiona prea puțin sau aproape de loc, dacă n'am cunoaște și opusele lor. De aceea s'a zis cu drept cuvânt, că relele sociale sunt condițiunile fericirii, de unde și zicătoarea: „Cine n'a gustat amarul, nu știe ce e zaharul“. De es. numai acela știe ce este sănătatea și poate să o aprecieze în adevărata-i valoare, care a suferit de boală. Tot asemenea se întâmplă și cu omul care posedă averi moștenite și pozițiuni sociale câștigate fără greutate. El nu poate să le aprecieze în adevărata lor valoare, dacă nu are conștiința comparației între sărăcie și bogăție, între lipsă și belșug.

Fericirea constând din încercarea de emoțiuni, spre a o atinge trebuie să căutăm a desfășura cât mai multă energie spre a încerca cât mai multe emoțiuni. Individul ca să-și îndeplinească o nevoie a sa, ca să ajungă la un scop, el se servă de mijloace. Dar între dorință și mijloacele de care dispune, precum și între mijloace și scop, se întrepun adesea o serie de dificultăți. Noi ca să ajungem la scop, trebuie să învingem seria de ostacole ce se întrepun și în această luptă încercăm o serie de emoțiuni. Să presupunem că am ajuns la scopul propus: dar acest scop deșteaptă în noi dorința către alte scopuri: prin urmare, scopul ajuns devine un mijloc prin care să atingem alte scopuri mai înalte, și așa mai departe.

Încercarea de emoțiuni, după cum vedem, se întâmplă numai cu învingerea obstacolelor până la atingerea unui scop, iar ajunși aici, emoțiunea încetează și dacă nu căutăm să tindem către alte scopuri, ci rămăneam staționari, plăcerea se micșorează, plictiseala ne cuprinde și obiceiunța face ca să nu ne mai impresioneze starea în care ne aflăm. Să luăm un exemplu: o persoană dorește să ocupe o funcțiune publică. Până la atingerea acestui scop el poate întimpină diferite obstacole: și cu cât obsta-

coele de învins sunt mai grele, cu atât mare va fi satisfacția când și-a ajuns scopul. Ajuns aci, el se obișnuiește cu această stare și nu-l mai impresionează ca în trecut. El începe a dori situațiunea colegilor sei cu o leafă mai mare și prin urmare dar tinde la înnaintare. Înnaintarea dorită fiind obținută, aceasta devine un mijloc ca să tindă la alte înnaintări mai mari. Și ori cât de mare salariu ar avea, ori câtă avere ar posedă, situațiunea câștigată îl atrage către altele, deci ea devine un mijloc spre a tinde la altele.

Prin urmare, ca să avem plăceri și emoțiuni continue, trebuie ne ncețat să ne agităm și să mergem de la un scop la altul. Și fiind că nevoile vieții noastre sunt multiple, trebuie să ne agităm în toate direcțiile după cum ne călăuzesc trebuințele; și cu cât greutățile de învins au fost mai mari, cu cât s'a cheltuit și s'a desfășurat mai multă energie spre a le învinge, cu atât victoria este mai plăcută și avem mai multă satisfacție.

Dacă tot ceea ce dorim, câștigăm repede și fără efortare, plăcerea ese minimă. De aceea providența în nemărginita înțelepciune a pus în calea omului atâtea obstacole și i-a zis: „Prin sudoarea feței tale să-ți câștigi hrana“, adică ca să dobândești hrana (materială și spirituală), desfășurând energie, învinge obstacolele și 'n această luptă îți vei găsi satisfacția.

Nu ceea ce gândesc alții despre noi, nu averile și gloria de care suntem încongiurați esplică problema fericirii, căci bogăția sau sărăcia nu stă în casă, ci în sufletul nostru. Fericirea constă în emoțiunile ce am încercat cu convingerea obstacolelor, fie că ajungem la victorie sau nu. Fericirea să o căutăm deci în satisfacerea conștiinței noastre interne, în aprecierea noastră proprie, c'am luptat cât am putut, că ne-am făcut datoria pe cât mijloacele ne-au permis.

Pentru ca lupta noastră să fie încoronată de succes, pentru ca să nu avem decepții și pentru ca rezultatul final să nu iasă contrar așteptărilor noastre, trebuie să existe armonie între ceea ce dorim și mijloacele de cari dispunem, trebuie să prevedem dificultățile ce avem, să întimpinăm în cale să lucrăm în raport cu forțele noastre. Trebuie ca între dorință și scop de o parte, între individ și mijloacele de care dispune de altă parte, să fie un raport direct. Dacă în societate întâlnim la fiecare pas indiviđi desilusionați, decepționați și blasați, cauza sunt ei înșiși, că nu caută să se conformeze mersului fatal al lucrurilor, că nu vor să se concilieze cu conveniențele sociale, cu normele de conduită dictate de mediul în care trăesc și în fine pentru că n'au căutat să-și dea seama de disproporția ce există între dorința lui, între mediul social și mijloacele de care dispune.

Așa dar, ca să nu fim expuși la decepții, trebuie să avem în vedere următoarele: să ne studiam pe noi înșine, să studiam societatea și mediul în care trăim și în fine să ne adaptăm cu acest mediu.

Din cele spuse mai sus urmează că fericirea fiind cantitatea de emoții ce se produce în noi cu învingerea obstacolelor, ea este trecătoare și de scurtă durată și prin urmare aci este vorba de o fericire relativă. Fericirea deplină, fericirea absolută așa cum o căutăm noi, nu poate să existe; ea este o vorbă deșartă și amăgitoare și se aseamănă umbrei care

fuge cu atât mai iute cu cât alergăm după densa, noi neputând fi în atingere cu ea decât la o margine.

Creatorul a înzestrat pe om între alte calități psihice, cu aceste două daruri: dorința și speranța; și pare că i-ar fi zis: „Mergând din dorință în dorință, armat fiind cu speranța, vei deschide porțile întunerecului, vei descoperi secretele naturii și cauzele ascunse ale lucrurilor, vei da la lumină legile fatale ale cosmosului și în fine vei ajunge odată când vei subjugă natura.

În ceea ce privește chestiunea de a ști dacă omul a putut fi mai fericit în trecut ca azi, putem răspunde: că de și în trecut omul a putut să aibă mai puține nevoi de satisfăcut și mai puține patimi deșarte, dar ținând seamă că omul având la îndemână atunci mai puține mijloace spre a luptă, calea eră mai greoaie; astăzi de și progresul civilizațiunii a pus la îndemână omului multe mijloace prin cari să-și poată mai lesne satisface nevoile vieții, înse în schimb această civilizație a adus cu sine nevoi necunoscute, a deschis calea la un număr din ce în ce mai mare de dorințe și patimi. Așa dar în proporția cu care s'au înmulțit și s'au perfecționat mijloacele de luptă, în aceeaș proporție s'a înmulțit nevoile vieții și dorințele, așa putem zice că nu găsim nici o diferență, căci pe când în trecut se cheltuia o cantitate mare de energie pentru ajungerea la puține scopuri, azi înse cu aceeași cantitate de energie satisfacem mai multe scopuri: prin urmare dar, cantitatea de energie cheltuită fiind aceeași și efectul ei, adică cantitatea emoțiunilor încercate, trebuie să fie aceeaș.

G. CHIVU.

Inaugurarea gondolei.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Una din serbările cele mai frumoase ale Veneției este inaugurarea gondolelor noue. Aceste se decorează atunci cu flori și lampioane, familiile proprietarilor se așează 'n ele și gondola pornește din stradă 'n stradă, câtă vreme gondolierii cântă vesele cântece italienești. Și pe unde trece gondola nouă, fereștile se deschid, frumoase femei salută gondola și aruncă gondolierului bacișuri.

LITERATURĂ.

Literatura dramatică modernă. Dorind a face cunoscută cetitorilor noștri literatura dramatică modernă, am deschis cu plăcere coloanele revistei noastre valoroaselor traduceri ale dlor Il. Chendi și C. Sandu, cari ne-au presintat pân' acuma pe Ibsen și pe Sudermann. În nr. acesta ne introduc pe Maeterlinck, autor neerlandez, o celebritate literară contemporană. Drama sa, pe care o începem acuma, plină de frumuseți poetice, de sigur va atrage plăcerea publicului nostru cetitor.

Regele Carol I al României. Înainte cu doi ani au apărut la București două volume sub titlul: „Trei-zeci de ani din viața regelui Carol“ publicate de dl D. A. Sturdza. Acum aceeaș lucrare, înmulțită și cu alte multe documente, se scoate și în limba franceză, tot de dl D. A. Sturdza. Volumul prim, de

peste o mie de pagini, a apărut sub titlul: „Charles I-er roi de Roumanie“. E precedat de portretul prințului Carol din 1866, după care urmează în facsimile jurământul ce a semnat când a urcat tronul: de a fi credincios legilor țării, de a păzi religionea României, precum și întregitatea teritorială a ei și de a domni ca domn constituțional. Volumul publică documente din anii 1866—1876. Prețul 20 franci.

Românii din Meglenia. Sub titlul acesta, dl Pericle Papahagi a scos la lumină în București o broșură de 72 pagini. Autorul, care acuma e profesor la școala comercială română din Salonic, iar înainte cu câțiva ani a fost director și profesor de liceu în Bitolia, cunoaște bine pe Români din Meglenia, căci a avut mulți elevi de acolo. Acești Români, ne spune dsa, sunt harnici, muncitori, îndrăzneți, negustori foarte deștepți. Dl Papahagi nu se poate uni cu cercetările etnice făcute asupra acestui popor de profesorul Weigand, căci adevărul nu corespunde cu afirmările sale. „Nu se pot trage concluzii fără dovezi sigure, iar dovezile sunt și trebuie să fie rezultatul unor studii prelungite, întinse și serioase“. Lucrarea dlui Papahagi cuprinde următoarele părți: I. „Ghicitori“ în numer de 16; II, Frânturi de limbă, în nr. de 8; III, Proverbe și expresii, 10; IV, Narațiuni; V, Poesii; VI, Glosar, care cuprinde 1768 de cuvinte. Lucrarea dlui Pericle Papahagi este cea mai bună scriere ce s'a făcut până acuma despre Românii din Meglenia.

Istoricul resboiului din 1877—1878. O lucrare importantă am primit zilele trecute de la București. Este un volum de peste 1200 pagini, partea a II-a și a III-a din „Istoricul resboiului din 1877—1878.“ Lucrare făcută de mai mulți ofiteri. Partea a doua conține: Trecerea întregii armate române în Bulgaria și operațiunile resboiului până la căderea Plevnei. Partea a treia: Evenimentele resboiului după căderea Plevnei. O lucrare pe cât de prețioasă, pe atât de interesantă. Ea ne prezintă toate fazele memorabilului resboi, începând cu trecerea Dunării și până 'n sfârșit. Vedem pe regele Carol mergând la Poradim spre a lua comanda armatei de vest, intrarea armatelor ruse și române în fața Plevnei, cetim descrițiunea lagărului întărit de la Plevna în 6 septembrie n., pregătirile pentru atacul mare, prima biruință a Românilor la Plevna, luarea cu asalt a primului uvrăgiu turcesc, mulțumirile împăratului Alesandru II pentru victoria raportată de Români, impresurarea Plevnei, luarea Griviței și Rahovei de către Români, scufundarea celui de al 3-lea monitor turcesc de bateriile române, acțiunea trupelor române precipitând capitularea armatei turcești, intrarea în Plevna a Domnitorului României, capitularea, împărțirea trofeelor, când se manistă pentru primadată ingratițudinea Rușilor. Partea a treia ne relatează splendida rentoarcere a armatei române în țară, intrarea triumfală în București. Vedem apoi ingratițudinea rusească refuzând ca delegatul guvernului român să participe la preliminările de pace, tractatul de la San-Stephano și protestările guvernului român, congresul din Berlin unde Kogălniceanu și I. C. Brătianu de giaba protestează contra răpirii Basarabiei. La sfârșit este lista acelor cari au murit în acest resboi. Un volum separat conține o mulțime de charte ale resboiului.

Premiul Asociațiunii Craiovene. În sesiunea generală din 1903 a Academiei Române se va decerne

și **Premiul Asociațiunii Craiovene** pentru dezvoltarea învățământului public, de 6000 lei, celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 noiembrie 1898 până la 31 octombrie 1902. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 octombrie 1902.

Doue-zeci de predice pentru preoții din România. Au apărut la București „Doue-zeci de predice“ de dr. Const. Chirițescu, directorul cultelor și Econ. Const. Nazarie, directorul seminariului Central din București. Opera este datorită inițiativei unor ministere de culte și instrucțiune publică, cu ale cărui spese s'a și dat la lumină. Lucrarea s'a publicat în 10.000 exemplare și se va distribui gratuit bibliotecilor parohiale și bibliotecilor rurale. În cele 20 predice se combat viciile ce rod societatea actuală.

„Soarele“ organ al școalelor și bisericilor române din Turcia. A apărut primul număr al ziarului „Soarele“, al cărui program este să lupte pentru progresul școalei și bisericii românești din Turcia. În coloanele acestui ziar se vor primi spre publicare obiceiurile poporului român, moravurile lui, limba și portul. „Soarele“ va fi un organ popular. Se va ocupa de aproape de comerțul și industria Românilor din Macedonia, de viața lor economică, consacrand pe fiecare săptămână mai multe coloane cu privire la organizări de banci, de asociații și alte întreprinderi. Colaboratorii vor fi toți profesorii români din Turcia.

Epistolă Pastorală. A eșit de sub tipar în Blăș, în broșură: „Epistola Pastorală pentru jubileul Sfinței uniri, dată de episcopatul provinciei mitropolitane gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș. Anul Domnului 1900. De la sfânta unire anul 200“. E semnată de arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi și de episcopii Mihail Pavel, Ioan Szabo și Demetriu Radu.

„Deșteaptă-te Române“ în italienește. Poetul Rossi, locotenent în armata italiană, staționat în Neapole, a tradus în italienește poezia „Deșteaptă-te Române!“ a lui Andrei Mureșianu.

Ighiena ochilor. Sub titlul acesta, dl dr. G. Crăiniceanu, medic maior și reputat oculist în România, originar din Ciclova, de lângă Oravița, a scos la lumină în București o lucrare scrisă în adins pentru publicul cel mare. O figură litografiată explică foarte bine noțiunile anatomice și fiziologice, de care e vorba în carte. Lucrarea s'a publicat de odată și în limba germană și franceză. Prețul 1 leu. De vândare la autorul în Roman.

Gramatică română. A apărut la Arad: „Gramatica română“, pentru școale primare de Ioan Petranu profesor. Partea II. Pentru cl. IV. Prețul 60 fileri. Editura autorului.

O polemică a dlui Gavriil Musicescu. A apărut la Iași: Întimpinare la Raportul comisiunii Sf. Sinod discutat în ședința de la 25 maiu 1899, relativ la înlocuirea semnelor psaltice prin notațiunea liniară, de Gavriil Musicescu.

Alta polemică. A apărut: „Respuns la darea de seamă a dlui S. Popescu, publicată în „Tribuna“ An. XVII (1900), nr. 107—132, asupra cărților mele de religione“. De dr. Petru Barbu, profesor în Caransebeș. Se capătă gratuit de la autor.

TEATRU.

Serbare la Teatrul Național din București. La 24 octombrie v. (6 nov. n.) Teatrul Național pregătește o mare reprezentație în beneficiul Sindicatului ziaristilor. Se va reprezenta „Avarul“ de Molière, în care artistul Brezeanu va face o adevărată creațiune. Alți artiști ai Teatrului Național vor recita diferite monologuri. Primadonele și tenorii de la operă vor cânta cele mai alese bucăți. Doamne și dsoare din societate vor cânta arii naționale. Ploaia de flori și diferitele surprize, pe cari le rezervă Sindicatul ziaristilor, vor da acestei serbări un farmec deosebit.

Reprezentatie teatrală în Valdhid Cu ocaziunea sfințirii bisericii gr. cat. din Valdhid, de către canonicul dr. Vasiliu Hossu din Blaș, la 4 noiembrie, se va da acolo seara și reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „Sețetoarea de la sate“ de T. Borza și „Vistavoiful Marcu“ comedie în 3 acte de Theochar Alexi.

Reprezentatiile societăților noastre de diletanți. În noiembrie și decembrie se dau la noi cele mai puține reprezentații de diletanți. Causa este postul ce se ține în aceste luni. Pregătiri înse se fac în multe părți și astfel putem anunța încă de acum, că la Crăciun diletanții noștri din felurite părți ne vor surprinde cu reprezentații interesante.

MUSICĂ.

Concert în Borșa. Cu ocaziunea sfințirii bisericii gr. cat. din Borșa de lângă Cluș, la 21 octombrie, universitarii români din Cluș au dat un concert, precedat de un discurs ținut de dl Ioan Scurtu. Programul: 1. „În pădure“ (de N. Popovici) esec. de corul universitarilor. 2. „Rugămintea din urmă“, de G. Coșbuc, declamată de I. Giurgiu. 3. „Doine“, esecutate pe flaută de Anton Bogdan. 4. „Poveste“, de Komzak; b, „Quartete“, de Beethoven, esecutate pe violă I. de A. Șimonescu, violină II. de I. Cl. Iuga, violă de S. C. Negrea, cello de A. Heltner. 5. „O remâi“, musică de G. Șorban, solo de I. Giurgiu. 6. „Sună buciul de-alarmă“, musică de Șimonescu, esec. de corul universitarilor. 7. „Mocanul la biserică“, anecdotă de T. Speranță, declamată de I. Cl. Iuga. 8. „Marș ostășesc“, de Popovici, esecutat de corul universitarilor.

Serata declamatorică-musicală din Cernăuți, la 23 oct., despre care am vorbit în nr. trecut, după cum aflăm din „Timpul“ de acolo, a avut un succes splendid moral și material. Venitul curat se speră că se va urca la 1500 coroane. Cântările au fost esecutate cu cea mai mare precisiune. Dsoara Aglaia Lupul, o gură de frumusețe rară, înzestrată cu o voce admirabilă, a atras și de asta-dată privirile tuturor. Deasemenea merită toată lauda corul și soliștii. De față lume multă.

Rugăciune școlară. În curând va apare de sub tipar la București „Rugăciune școlară“, o frumoasă bucată musicală aranjată pe 3 voci de dl Dimitrie Avramescu, profesor de musică la liceul din Ploiești și recomandată de ministerul instrucțiunii publice pentru a se cânta în școlile primare.

SCULPTURĂ.

Monumentul lui I. C. Brătianu. Juriul însărcinat cu judecarea și classarea proiectelor prezentate pentru monumentul lui I. C. Brătianu s'a întrunit de curând în București și a constatat că nici unul nu întrunește condițiunile cerute pentru a constitui monumentul comemorativ, prin urmare nici unul nu poate fi clasat ca întîiu. Pentru două din proiectele prezentate li s'a acordat un onorar de câte 2500 lei, unuia 1500. Autorii primelor două proiecte sînt, Rittore Ferrari, directorul institutului de belearte din Roma; Ernest Dubois statuar francez; al celui din urmă, profesorul Hegel din București.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Noū inspector școlar în archidieceasa Blașului. Cetim în „Unirea“ că Rds. dn dr. Aug. Bunea, canonic mitropolitan în Blaș, a fost numit inspector școlastic archidiesan.

Distincțiunea părintelui Simeon Popescu. Ssa părintele Simeon Popescu a fost numit profesor la seminariul pedagogic universitar din București; tot-dată a fost decorat de regele Carol cu ordinul „Reșplata Muncii“.

Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapesta s'a constituit astfel: Președinte: Victor Păcală, stud. fil.; vicepreședinte: V. V. Moisil, stud. med.; secretar: G. Labonț, jurist; controlor: V. Mandea, stud. tehnic; notari: Ilie Minea și C. Moga, stud. fil.; bibliotecar: G. Noaghea, stud. fil.; vicebibliotecar: G. Lupșa, stud. tehnic; membri în comisia supraveghetoare: Stefan Barbuceanu, Petru Morariu, stud. med. și C. Lungu, stud. tehnic; membri în comisia literară: Silviu Christea, stud. tehnic, I. Enescu, stud. fil., I. Gropșean, stud. în drept, I. Minea, stud. fil., P. Prișcu, D. Stoica, stud. fil. și Emil Țișea stud. la academia orientală. Numărul membrilor în anul acesta s'a urcat la 79. Numărul total al tinerimei române studioase în Budapesta se urcă la 200.

Conferențe învățătoresci în archidieceasa Sibiiului. La *Apahida* în 21 oct. (3 nov.) se vor întruni învățătorii gr. or. din protopresbiteratele Turda și Cluș; — la *Câmpeni*, tot atunci, învățătorii din protopresbiteratele Câmpeni, Abrud și Lupșa; — la *Făgăraș*, în aceeași zi, învățătorii din protopresbiteratele Făgăraș, Cohalm și Agnita; — la *Deș*, tot atunci, învățătorii din prot. Deș, Cetate-de-baltă, Solnoc și Unguraș; — la *Jabenița*, în aceeași zi, cei din protopresbiteratele Reghin și Mureș-Oșorhei; — la *Deva*, tot atunci, cei din protop. Deva, Hațeg, Dobra și Ilia; — la *Brad* în aceeași zi învățătorii din prot. Geoagiu și Zarand; — la *Brașov* tot atunci cei din prot. Brașov, Bran și Trei-scaune.

Adunări învățătoresci. Despărțământul Ernūt al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa Blașului se va întruni în adunare generală în Cucerdea-română la 8 noiembrie.— Despărțământul protopopesc Chișineu al Reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopopiatele aradane I—VII va ținea adunarea sa generală în 6 noiembrie n. (24 octombrie v.) în școala confesională din Giula.

C E N O U.

Hymen. *Dl Ioan Perian*, viconotar în Borlova, s'a logodit cu dsoara Eufrosina Mihaiu în Caransebeș. — *Dl Vasile Borgovan*, absolvent de teologie din Teure și dsoara Paulina Moldovan din Așchileulmie s'au logodit. — *Dl Clement Grama*, notar cercual în Ileni și dsoara Letiția Maria Grama se vor eununa la 4 nov. în biserica gr. ort. din Reușor. — *Dsoara Eugenia Mathéy*, fiica dnei Alesandrina I. Mathéy, s'a cununat cu dl A. de Sostarie, funcționar al băncii austro-ungare și locotenent în rezervă, în Graț, la 27 octombrie.

Știri personale. *Principesa Maria a României* a serbat luni la 16/29 octombrie a 25-a aniversare a nașterii sale. — *Dl dr. Weigand*, directorul seminarului român din Lipsca, după ce a făcut timp de două luni studii limbistice în România, a plecat acasă. — *Dl Ioan Humița*, căpitan de cl. I în regimentul de infanterie nr. 37, staționat în Oradea-mare, a fost înaintat maior și transferat la reg. de inf. nr. 12.

Advocați noi. *Dl dr. Ioan Șliam*, care a făcut cenzură de avocat în Mureș-Oșorhei, ș-a deschis cancelăria în Deș. — *Dl dr. Alesandru Strevotă* ș-a deschis cancelăria în Sebeșul-săsesc.

Chestiunea gimnasiului din Abrud, despre care am scris în nr. trecut, înaintează repede. Mișcarea, serie „Unirea“, a fost inițiată de cercurile funcționarilor maghiari. Zilele acestea o deputațiune de 12 persoane, printre cari au fost și doi Români, a fost la comitele suprem și la vicecomitele comitatului Alba-de-jos. De la Aiud au plecat la Pesta spre a se prezentă la ministrul de culte, de finanțe și de comerț, cerând ajutor. Ziarele maghiare din Budapesta spriginesc cu cea mai mare căldură înființarea unui gimnasiu de stat în Abrud, unde elementul maghiar scade iar cel românesc se ridică. Fantasmagoria acestor ziare merge pân' acolo, încât — de sigur surprinse de strălucitul succes al adunării de astă-vară a Societății pentru fond de teatru român — scriu, că Români vrea să ridice primul și unicul teatru al lor la Abrud, ceea ce ar fi ultima lovitură de grație dată elementului maghiar. Desperată stare, când se tem și de năluca.

Au murit: *Ioan Pop*, paroc și protopop onorar în Odoreu, asesor consistorial, la 23 octombrie, în etate de 91 ani; — *Alesandru Velican*, avocat, sub-jude r. în pensiune, membru în direcțiunea institutului „Iulia“, la Alba-Iulia, în 28 oct., în etate de 62 ani; — *Maria Simțion*, soția parocului gr. ort. Petru Simțion în suburbiul Iosefin al Sibiiului, la 28 oct. în etate de 56 ani; — *Amflocchie Giurea*, notar cercual emerit, în Feneș, la 27 oct., în etate de 48 ani.

DIN LUME.

Max Müller. renumitul lingvist și orientalist, profesor la universitatea din Oxford, a încetat din viață, în etate de 77 ani, jelit de toată lumea științifică. A fost fiul preotului german Vilhelm Müller.

Născut la Dessau, a studiat la universitatea din Lipsca și Berlin. A scris multe lucrări de valoare, cari îi vor păstră numele pentru totdeauna.

Birul pe mirese. Precum s'a spus deja mai multe ori, americanii sânt foarte superați că fetele lor pleacă din țară ca să se mărite în Europa sau în alte continente. Sânt în America un mare număr de colonii unde e lipsă mare de femei. Deci în loc ca femeile să meargă în America, ele să plece d'acolo? Asta n'o pot suferi practicii yankei a căror dorință ferbinte este să se poporeze cât mai curând teritoriile imense și pustii din centrul Americii. Inșurarea lor e la culme când trec în Europa fete și femei cari duc cu ele zestre de zeci de milioane. În adevăr, conții, marchizii și prinții europeni scăpătați au obiceiul să se ducă în America spre a se însură cu fete bogate de berari, de cărbunari și de cirezari; aceste, fete ca și părinții lor, își dau cu bucurie milioanele în schimbul unui nume care sună frumos. Legislatorii americani, vedând că mania aceasta sporește din ce în ce, au ajuns la ideea d'a pune un bir pe toate miresele bogate sau sărace cari trec în alt continent. Birul acesta s'a și pus deja; el e la 25 la sută din zestrea fetei. Dacă de pildă una din aceste mirese are o zestre de 100 de milioane de dolari, ea nu se va urecă pe vapor decât cu 75 de milioane. Cel mai bun lucru ar fi, după cum spun unele ziare americane, ca să nu se dea nici un soi de zestre. Dacă zestrele ar dispăre, de sigur că ar fi mai multe casnicii fericite. În China nu numai că nu se dă zestre fetelor, dar părinții primesc ceva de la ginere; părinții cred acolo că și așa ginerele are destule foloase —

Să ne adresăm totdeauna la primul izvor. Nici odată n'avem să ne ținem de regula aceasta, ca la cumpărarea losurilor loteriei de classă. Căci cu toate că loteria de classă ofere extraordinar de mari avantaje de câștig și — ceea ce deja s'a dovedit — pe mulți i-au ridicat la bună stare, procurându-le averi mari, instituțiunea loteriei cu toate aceste reclame necondiționale, ca losurile să se cumpere din locuri cu deplină încredere. Cumpărătorul de losuri trebuie să fie deplin asigurat, ca pentru greșelile vândătorului — ceea ce din felurite cauze ușor se poate întâmplă acela, în cazul câștigului, să poată da garanță pentru ori ce sumă; căci pentru asemenea greșeli în rândul prim vândătorului și răspunător. Deci ca cumpărătorul în toată privința să fie liniștit, recomandăm ca cel mai sigur izvor de cumpărare, firma „Nemzeti Pénzváltó részvénytársaság“ (Budapesta, palatul Haas,) care e cel mai căutat loc de vândere în toată țara. Aceasta societate vinde losurile loteriei de classă cu preturile originale chiar și cu ramburse, franco; trimite liste de sortire gratuit; escomplează numai decât câștigurile în ori ce sumă, păstrând secretul. Afară de aceste ofere siguranța cea mai mare, deci avantaje în toată privința, ceea ce de la un institut atât de distins, ca „Nemzeti Pénzváltó részvénytársaság“ se poate și aștepta.

Căldindarul săptămânei.

Dum a XXI-a după Rosalii, Ev. VI. de la Luca, c. 8, gl. 4, a inv. 10	Căldindarul vechiu		Căldind. nou	Soarele.
Diua sept.				
Duminecă	22	Păr. Averchie	4	Păr. Barom 6 47 4 10
Luni	23	Ap. Iacov fr. Dlu	5	Emerica 6 48 4 8
Marti	24	Mart. Areta	6	Leonhard 6 50 4 6
Mercuri	25	Mart. Martian	7	Engelbert 6 52 4 5
Joi	26	(+) M. Mart. Dimitrie	8	Claudius 6 54 4 3
Vineri	27	Mart. Nestor	9	Teodor 6 56 4 1
Sămbătă	28	Mart. Terentie	10	Ap. Andriu 8 57 4 3

Proprietar, redactor răspunător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÂNG IN ORADEA-MARE.